

Kontekstinis duomenų, aprašomų erdviniais apibendrintais tiesiniais modeliais, klasifikavimas

Doktorantės Eglės Zikarienės ataskaita už 2019/2020 mokslo metus

Vadovas: prof. dr. Kęstutis Dučinskas

Konsultantas: prof. dr. Julius Žilinskas

Doktorantūros pradžios ir pabaigos metai: 2013 – 2021

2020-10-22

Ataskaitos turinys

1. Tyrimo objektas ir tikslai.
2. Planuojami doktorantūros rezultatai.
3. 2019/2020 m. m. darbo planas
  - Dalyvavimas konferencijoje
  - Publikacija
  - Disertacijos rengimas
    - Teorinis tyrimas
    - Empirinis tyrimas

Tyrimo objektas ir tikslai

Tyrimo objektas:

- Erdvinių duomenų modeliai,
- Klasifikavimo procedūra, paremta Bajeso diskriminantine funkcija (BDF)

Tyrimo tikslas:

Sudaryti ir ištirti BDF išraiškas eksponentinės šeimos skirstiniams ir eliptinių šeimos t skirstiniui, siekiant praplėsti klasifikavimo procedūros pritaikymo galimybes.

Planuojami doktorantūros rezultatai

Planuojami rezultatai:

- BDF išraiškos Bernulio, Binominis, Puasono, Gamma, Beta, t skirstiniams;
- Tikslios tikrųjų klasifikavimo klaidų formulės;
- Vidutinių klasifikavimo klaidų tikimybių asimptotinės aproksimacijos;
- Pasiūlytos procedūros teorinis pagrindas;
- Pasiūlytos procedūros algoritminė realizacija;

2019/2020 m. m. darbo planas

Dalyvavimas konferencijoje:

Zikarienė E., Dučinskas K. Implementation of generalized additive models for spatial beta regression. Computer data analysis and modeling: stochastics and data science. Minskas, Baltarusija 2019 m. rugsėjo 18 - 22 d.

2019/2020 m. m. darbo planas

Mokslinė publikacija:

Zikarienė E., Dučinskas K.

Implementation of generalized additive models for spatial beta regression. Proceedings of the XII International Conference. Computer data analysis and modeling: stochastics and data science. p. 341-343.

Dučinskas K., Zikarienė E. 2015.

Actual error rates in classification of the T-distributed random field observation based on plug in linear discriminant function. Informatica. vol.26, p. 557-568

2019/2020 m. m. darbo planas

Disertacijos rengimas:

- Teorinis tyrimas. Erdvinių duomenų, aprašomų apibendrintais tiesiniais modeliais, kontekstinio klasifikavimo klaidos tikimybių analitinių išraiškų ir aproksimacijų išvedimas naudojant klasikinius ir Bajeso parametrų įvertinimus diskrečių požymių atveju.
- Empirinis tyrimas. Siūlomų klasifikavimo procedūrų empirinis tyrimas, palyginimas ir optimizavimas naudojant generuotus ir realius duomenis.

Kontekstinis klasifikavimas

Tikslas:

$$D_t^* (\bullet) = \min_{D_t} \left(1 - \sum_{l=1}^m \pi_l P_l (D_t (\bullet) = l) \right)$$

čia $D_t(\bullet)$ - klasifikavimo taisyklė, P_l - teisingo klasifikavimo tikimybė, π_l - apriorinės klasių tikimybės

Bajeso taisyklė:

$$D_t^B (Z_0) = \arg \max_{\{k=1, \dots, m\}} \left\{ \sum_{l=1}^m \pi_l p_l (Z_0 | \mathbf{t}, \Psi) \right\}$$

π_l - apriorinės klasių tikimybės, $p_l(Z_0 | \mathbf{t}, \Psi)$ - klasės sąlyginio tankio funkcija, $\mathbf{t}$ - mokymo aibė,

Ψ - nežinomų parametrų vektorius

Bajeso diskriminantinė funkcija

Bajeso diskriminantinė funkcija,

$$W_{lk}^B(Z_0, \Psi) = \ln \left(\frac{p_l(Z_0 | \mathbf{t}, \Psi)}{p_k(Z_0 | \mathbf{t}, \Psi)} \right) + \gamma_{lk}$$

$p_l(Z_0 | \mathbf{t}, \Psi)$ - klasės sąlyginio tankio funkcija, γ_{kl} - apriorinių tikimybių logaritmų santykis

Tikroji klaidos tikimybė:

$$P_0^B(\hat{\Psi}) = 1 - \sum_{l=1}^m \pi_l P\hat{C}_l$$

π_l - apriorinės klasių tikimybės, $P\hat{C}_l$ - teisingo klasifikavimo tikimybė

Sąlyginiai eksponentiniai skirstiniai

Tankio funkcija:

$$P\left(z(s_i) \mid \{z(s_j) : j \neq i\}\right) = \exp\left[A_i\left(\{z(s_j) : j \neq i\}\right) B_i(z(s_i)) + C_i(z(s_i)) + D_i\left(\{z(s_j) : j \neq i\}\right)\right], \quad i = 1, \dots, n,$$

čia $\{B_i(\cdot)\}$ pakankamos statistikos, $\{D(\cdot)\}$ - parametų funkcija, priklausanti nuo pasirinktos kaimynų schemos, $\{C_i(\cdot)\}$ - funkcija taške z_i , nepriklausanti nuo parametų.

Natūralus parametras:

$$A_i\left(\{z(s_j) : j \neq i\}\right) = \alpha_i + \sum_{j=1}^n \eta_{ij} B_j(z(s_j)), \quad i = 1, \dots, n,$$

α_i - trendo parametras, η_{ij} - erdvinio ryšio parametras.

Klasifikavimas naudojant BDF

BDF Algorithm:

Inputs: Data set $\{Z(s) : s \in D \subset R^p\}$, Model M for population Ω_l , parameter estimation function f , prior probability function g , neighbourhood system $\partial s \subset D$, $Z(s_0)$ – classification observation.

Algorithm: Fit the model M to the data $\{Z(s) : s \in D \subset R^p\}$

Estimate unknown parameters: $\hat{\Psi} = f(Z(s), \Psi)$

Evaluate the prior probability function for class l : $\hat{\pi}_l = g(\{Z(s)|\mathbf{t}, y = l\}, \partial s)$

Evaluate the BDF function: $W(Z(s_0), \hat{\Psi})$

Make decision for $Z(s_0)$: $\hat{W}_{lk}^B(Z(s_0), \hat{\Psi}) \geq 0, l = 1, \dots, m, k \neq l$

Evaluate probability of missclassification (actual error rate): $P_0^B(\hat{\Psi})$

Outputs: Class label for $Z(s_0)$

Probability of missclassification: $P_0^B(\hat{\Psi})$

Beta skirstinys

Sąlyginio tankio funkcija:

$$p(Z_0^l = z_0 | T_{-i} = t_{-i}, y_i = l; \mu_i^l \phi_i^l) = \exp\left\{\left(\mu_i^l \phi_i^l\right) \ln z_0 + \left(\left(1 - \mu_i^l\right) \phi_i^l - 1\right) \ln \left(1 - z_0\right) - \ln \left(B\left(\mu_i^l \phi_i^l; \left(1 - \mu_i^l\right) \phi_i^l\right)\right)\right\}$$

$$\mu_i^l = E\left(Z_i | T_{-i} = t_{-i}, y_i = l\right) = \frac{1 + A_{i1}^l}{2 + A_{i1}^l + A_{i2}^l} \quad \text{ir} \quad \phi_i^l = 2 + A_{i1}^l + A_{i2}^l$$

čia μ_i^l - sąlyginis vidurkis, ϕ_i^l - tikslumo parametras.

$$\text{Natūralus parametras: } A_{i1}^l = \alpha_{i1}^l - \sum_{i \neq j} \eta_{ij} \ln(1 - z_j) \quad A_{i2}^l = \alpha_{i2}^l - \sum_{i \neq j} \eta_{ij} \ln(z_j),$$

čia $\alpha_{ik}^l = x_i' \beta_k^l$, kai x_i' - vektorius aiškinamųjų kintamųjų erdvės taške s_i , β_k^l - nežinomi regresijos parametrai, $k, l = 1, 2$.

$$\text{Pakankamos statistikos: } B(z_i) = \left[\log(z_i), \log(1 - z_i) \right]^T$$

Parametrų vertinimo funkcija :

$$L(\Psi) = \prod_{i=1}^{n_1} p_{i1} \prod_{i=n_1+1}^n p_{i2} \quad \hat{\Psi} = \arg \max_{\Psi} \left(\log(L(\Psi)) \right)$$

Empirinis tyrimas

Duomenys:

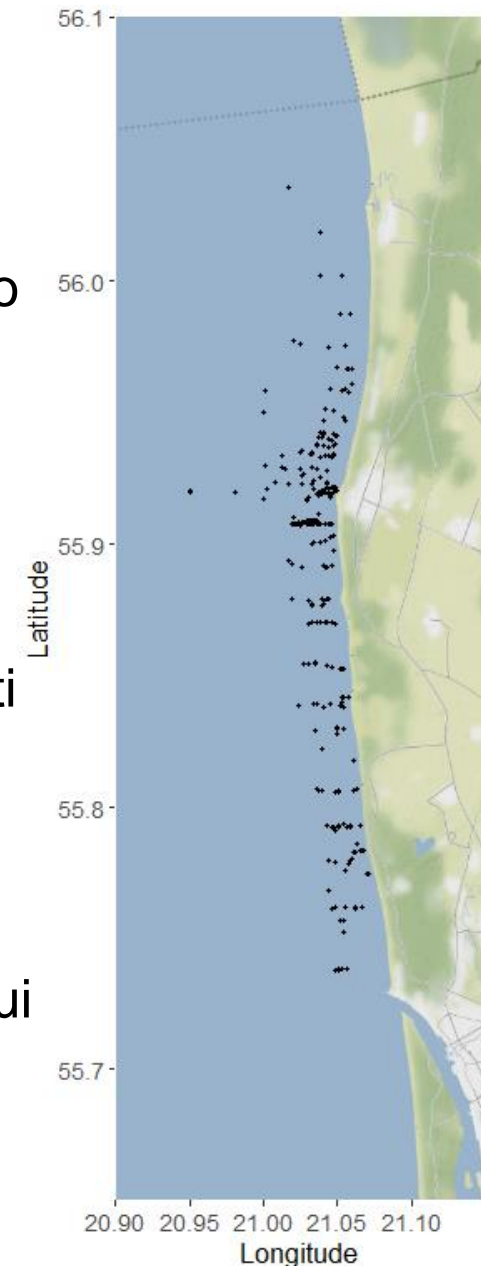
- Kiekybinis atsako kintamasis $\{Z(s): s \in D \subset R^p\}$ - Šakotojo banguolio padengimas gardelėje $1m \times 1m$.
- Kokybinis kintamasis (klasės žymė) – dugno paviršius (smėlis, ne smėlis).

Uždavinys:

- Identifikuoti dugno paviršių, kurį vizualiai sunku įvertinti dėl ten augančių augalų.

Siūlomas sprendimas:

- Atlikti klasifikavimą taikant BDF, kuri vertinama taikant sąlyginius tankius stebimam dumblių padengimo kiekiui
- Pilnai sąlyginio Beta tankio modelis.

Literatūra

Cepeda-Cuervo E., Gamerman D. (2005). Bayesian methodology for Modelling Parameters in the two Parameter Exponential Family. *Revista Estadística*. vol. 57, pp. 93-105.

Ferrari S.L.P., Cribari-Neto F. (2004). Beta Regression for Modelling Rates and Proportions. *Journal of Applied Statistics*. vol. 31, pp. 799-815.

Kalhari Nadrabadi L., Mohhammadzadeh M. (2018). Bayesian Inference for Spatial beta Generalized Linear Mixed Models. *Journal of Sciences, Islamic Republic of Iran*. vol. 29(2), pp. 173-185.

Martins TG, Simpson D, Lindgren F, Rue H (2013). Bayesian Computing with INLA: New Features. *Computational Statistics and Data Analysis*. vol. 67, pp. 68-83.

Rue H, Martino S, Chopin N. (2009). Approximate Bayesian Inference for Latent Gaussian Models using Integrated Nested Laplace Approximations (with discussion). *Journal of the Royal Statistical Society B*. vol. 71, pp. 319-392.

Simas A. B., Barreto-Souza W., Rocha A. V. (2010). Improved Estimators for a General Class of Beta Regression Models. *Computational Statistics and Data Analysis*. vol. 54, pp. 348-366

Wood S.N. (2017). *Generalized Additive Models: An Introduction with R (2nd Edition)*. Chapman and Hall/CRC, Boca Raton.

Zhang Y. (2002). On Estimation and Prediction for Spatial Generalized Linear Mixed Models. *Biometrics*. Vol. 58, pp. 129-136.

Zuur A. F., Ieno E. L., 2018. *Beginner's Guide to Spatial, Temporal, and Spatial-Temporal Ecological Data Analysis with R-INLA. Volume II: GAM and zero – inflated models*, Highland Statistics Ltd. United Kingdom.

Ačiū